

УДК 378.016:[373.2:159.946.4]

DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2019-1-15>

Коучінговий підхід до розвитку мовного потенціалу майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти

Руденко Юлія Анатоліївна¹

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail: rudenkoj@gmail.com

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-9253-0679>

У статті порушено проблему використання новітніх технологій у професійно-мовленнєвій діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, зокрема розкрито сутність коучінгового підходу у фаховій підготовці студентів дошкільних факультетів, з'ясовано сутність понять «коуч-технологія», «мовленнєвий коучінг».

Ключові слова: коуч, коучінговий підхід, коуч-технологія, майбутні вихователі, заклади дошкільної освіти, новітня технологія, технологія, мовний потенціал, мовленнєвий коучінг, професійно-методична спрямованість.

Вступ. Актуальність започаткованої наукової розвідки визначає соціальний запит на підготовку вихователя закладу дошкільної освіти, який наділений такими особистісними якостями, як: лідерство; конкурентоспроможність; бажання самовдосконалюватись; комунікативна активність; відповідальність; творчість; мовна майстерність; здатність відповідати за власні вчинки та прогнозувати наслідки того чи того вчинку; володіння новітніми, інтерактивними технологіями в освіті; швидкість адаптації до нових умов організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти; замотивованість на освіту, самоосвіту тощо. На основі ретельного аналізу психологічної, методичної, психолого-педагогічної, лінгводидактичної літератури з проблеми наукової розвідки було виявлено низку суперечностей між: необхідністю звернення до новітніх технологій у фаховій підготовці майбутніх вихователів ЗДО та неможливістю їх використання в процесі організації їхньої мовленнєвої, професійно-мовленнєвої діяльності; між методичним, психологічним, педагогічним потенціалом коуч-технології у підвищенні ефективності процесу розвитку мовлення, прискоренні формування професійно-мовленнєвої компетентності майбутніх вихователів та необґрунтовано обмеженим уживанням технології мовленнєвого коучінгу у професійно-мовленнєвій діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Отже, виникає нагальна потреба звернення до новітніх технологій в професійно-мовленнєвій діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти: діагностувальні методики, побудова коуч-технології з мовним пріоритетом, програми індивідуального мовленнєвого коучінгу, прогнозування ефективності коучінгової технології у професійно-мовленнєвій діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Мета та завдання дослідження. Мета започаткованої наукової розвідки полягає в теоретичному обґрунтуванні доцільності використання технології коучінгу в професійно-мовленнєвій діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, як складника методичного супроводу формування їхньої професійно-методичної спрямованості. Для досягнення мети було окреслено такі завдання: 1) визначити сутність понять «коучінговий підхід у професійно-мовленнєвій діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти», «мовленнєвий коучінг»; 2) схарактеризувати основні структурні складники мовленнєвого коучінгу майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Матеріали та методи дослідження. Методи дослідження: теоретичні – аналіз педагогічної, психологічної, дидактичної літератури з проблеми дослідження, який уможливорює подальше теоретичне обґрунтування доцільності технології коучінгу в

¹ доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

професійно-мовленнєвій діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; емпіричні - анкетування студентів денного та заочного відділень з метою виявлення рівня обізнаності студентів із новітніми технологіями, зокрема технологією коучінгу; аналіз робочих навчальних планів, робочих програм дошкільних факультетів Півдня України, з метою з'ясування стану досліджуваного питання в практиці закладів вищої освіти. Базою дослідження виступили факультет дошкільної педагогіки і психології Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, педагогічний факультет Херсонського державного університету, факультет дошкільної та початкової освіти Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, факультет дошкільної і технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету.

Результати дослідження. Виклад основного матеріалу. Як засвідчив аналіз робочих навчальних планів, робочих навчальних програм, технологія коучінгу не є масово використовуваною та затребуваною в професійно-мовленнєвій підготовці майбутніх вихователів. Водночас пріоритетними завданнями організації освітньої діяльності в закладах вищої освіти на сучасному етапі передбачено формування програмних компетентностей (інтегральна, загальні компетентності – ЗК, фахові компетентності – ФК) у майбутніх фахівців дошкільної освіти. З поміж загальних компетентностей у Стандарті вищої освіти України (рівень бакалавр) визначено такі: здатність до планування, складання прогнозів і передбачення наслідків своїх дій; здатність до вільного користування засобами сучасних інформаційних і комунікаційних технологій; здатність створювати команду, мотивувати її членів та досягати спільних цілей; здатність до проектної організації діяльності; здатність до безперервного навчання і самоосвіти; здатність трансформувати теоретичні знання в практичні дії, тощо. У матриці відповідності загальних компетенцій дексприторам НРК зазначається структура кожної з них (знання, вміння, навички, комунікація, автономія та відповідальність (як кінцевий результат у формуванні того чи того виду загальної компетентності). У документі зазначається автономія і відповідальність студентів, як кінцевий результат сформованості того чи того виду загальної компетентності: (здатність пропагувати і рекламувати власні ідеї і проекти, знаходити ресурси для їх реалізації; володіння лідерськими якостями, здатність ініціювати спільну роботу і брати на себе відповідальність за результати роботи команди; здатність до самостійного вибору і відповідального використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій у розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку, тощо) (Стандарт вищої освіти України, 2017).

Фактично, окреслені в нормативних документах загальні та фахові компетентності є кінцевим результатом впровадження в освітній діяльності майбутніх вихователів ЗДО новітніх інформаційних технологій, а саме коуч-технології, коуч-освіти, оскільки спрямовані на підвищення конкурентоздатності майбутніх вихователів ЗДО та є співзвучні із структурою коуч-технології. Ретельний аналіз робочих програм дошкільних факультетів закладів вищої освіти Півдня України засвідчив використання та впровадження в освітній процес новітніх, інформаційних технологій: особистісно-орієнтовані технології навчання (проектне навчання, тренінгове навчання, кейс-технологія, технологія ігрового навчання, технологія проблемного навчання, технологія колективної розумової діяльності тощо); інформаційно-комунікаційні технології (технологія використання комп'ютерних ігор, хмарні технології, мультимедійні технології, тощо); сучасні технології оцінювання навчальних досягнень (тестові, технології портфоліо, рейтингового оцінювання, тощо) Натомість коуч-технологія не знайшла належного відображення в проаналізованих нами документах.

Наступним етапом пошуково-розвідувального етапу експерименту виступило анкетування студентів 1-4 курсів денного та заочного відділень спеціальності «Дошкільна освіта» з метою з'ясування обізнаності студентів із поняттями «коуч-технологія», «коучінг». Опишемо отримані результати. Відповіді на перше запитання «Дайте визначення поняття коучінг» виявилися такими: 52% респондентів визначили коучінг як «тренінгове навчання», «особистісно-зорієнтований тренінг»; 10% респондентів визначили коучінг як «консультування», «консультація, робота з практичним психологом»; 25% респондентів асоціюють та ототожнюють поняття «коучінг» із поняттями «менторство», «наставництво», визначаючи його як «процес взаємодії більш досвідченої у певній сфері людини з менш досвідченою», «передання знань, умінь і навичок», «передання правильного методу досягнення мети іншій людині», тощо. Лише 13% з опитаних респондентів визначили коучінг

як «технологію розкриття потенціалу людини», «співпрацю на принципах партнерства, яка забезпечує максимальне розкриття особистісного та професійного потенціалу людини», «техніку активного слухання та подолання труднощів».

На друге запитання «Хто такий коуч?» 80% респондентів визначили його як «тренера», «персонального тренера», «провідного тренера», при цьому ототожнюючи поняття «коучінг» та «тренінг». 12% респондентів визначили коуча як «консультанта», «експерта», і лише 8% респондентів визначили коуча як людину «яка допомагає реалізувати таланти і потенціал», «людина, яка допомагає повірити у власні сили», тощо.

На третє запитання «Якими професійними та особистісними якостями на вашу думку має бути наділений коуч? Свою думку обґрунтуйте» більшість респондентів 85% серед необхідних професійних якостей коуча назвали (20 і більше) такі: «відповідальність», «ініціативність», «гнучкість у прийнятті рішення», «контактність», «почуття гумору», «упевнена манера поведінки», «емпатійність», «комунікабельність», «інтуїція» тощо. Решта опитаних, 15% респондентів зосередили свою увагу лише на стандартних загальноновживаних особистісних та професійних характеристиках (5 і менше) таких, як: «вміння працювати з людьми», «компетентність», «фахова обізнаність», «психологічна обізнаність» тощо.

На наступне запитання «Чи звертались Ви в своєму особистому житті до коуча?» 88% респондентів зауважили, що брали участь у роботі різноманітних за тематикою, спеціалізацією тренінгів, або самі проводили тренінги, хоча б раз у житті. Решта 15% респондентів обізнані з поняттям тренінг, але особисто не були задіяні в тренінговому процесі.

На п'яте «Для чого потрібен коучінг», більшість респондентів (90%) не змогли надати правильну відповідь, оскільки ототожнюють коучінг із тренінгом, психологічним консультуванням, психотерапією. Лише 10% респондентів зауважили, що коучінг потрібний для побудови «індивідуальної, авторської програми розвитку професійних чи особистісних якостей», «індивідуальної підтримки в професійному зростанні», тощо.

Відповіді на останнє запитання «Як ви розумієте поняття «мовний коучінг?» виявилися такими: 90% респондентів визначили його як «тренінг мовленнєвих якостей», «засіб формування мовленнєвих компетенцій», «робота з вдосконалення мовних знань, умінь і навичок». 5% респондентів не змогли визначитися з поняттям, визначаючи його як «проведення тестування», «опитування», «контроль за якістю мовленнєвого розвитку». І лише 5% опитаних визначили поняття «мовленнєвий коучінг» як «індивідуальну траєкторію, схему мовленнєвої освіти» тощо.

Як засвідчили результати анкетування студентів спеціальності «Дошкільна освіта», більшість з них не обізнана з коуч-технологією, не може дати визначення цього поняття, ніколи в житті не користувалась послугами коуча. При цьому усвідомлює доцільність цієї технології у власному професійному зростанні. Отже, нагальною є потреба в розробці технології мовленнєвого коучінгу та її впровадження в професійно-мовленнєвій підготовці майбутніх вихователів ЗДО.

З'ясуємо сутність ключового поняття започаткованої наукової розвідки «коучінг». Коучінг за визначенням засновника Міжнародної федерації Коучінгу (International Coach Federation – ICF) Томаса Леонарда є безперервним процесом, творчою, професійною взаємодією, яка сприяє досягненню позитивного результату в різних сферах життєдіяльності особистості (особисте життя, професійна діяльність тощо).

Коучінг, на думку зарубіжних учених (М. Аткинсон, М. Дауні, Р. Ділтс, С. Каніно, Л. Уїтворт, Г. Кімсі-Хаус, Ф. Сендал, та ін.) це безперервний, продуктивний, планомірний, двобічний, адаптивний процес мисленнєвої, творчої, командної / індивідуальної взаємодії його учасників; суб'єкт-суб'єктну взаємодію яка відбувається на засадах партнерства, взаємоповаги, взаємодовіри; процес, що сприяє позитивній взаємодії коуча та клієнта, результатом якої виступають позитивні кількісні та якісні зміни у досягненні індивідом поставленої мети; побудову індивідуальної траєкторії розвитку спрямовану на розкриття, вдосконалення особистісного та професійного внутрішнього потенціалу в умовах максимального позитивного психолого-педагогічного супроводу; процес реалізації творчих здібностей, підвищення результативності процесу самовдосконалення, саморозвитку, самореалізації особистості; супровід, зворотний зв'язок у моделюванні позитивного

становлення особистості до професійної діяльності та у зв'язку із цим зміни особистісних пріоритетів, які визначають подальший перебіг творчої самореалізації тощо.

Коучінг, за визначенням учених (О. Нежинська, В. Тименко), є технологією, що має за мету «розвиток потенціалу людей і команд, задля досягнення заздалегідь узгоджених цілей та докорінної зміни моделей поведінки, що призводить до розкриття внутрішнього потенціалу особистості» (Нежинська, Тименко, 2017:5). На думку вчених, застосування коучінгового підходу виступає позитивною мотивацією, внутрішнім та зовнішнім стимулом активних змін у сфері діяльності суб'єкта, підтримує та ініціює інтерес та ініціативу до власного самовдосконалення, розвиток впевненості у власних силах, бажання досягати певної мети, оволодінні низкою компетенцій, які є життєво та професійно значущими в той чи той період процесу зростання та самовдосконалення особистості. Основною перевагою коучінгу, на протигагу стандартних технологій впливу на розвиток та формування особистості (тренінг, психологічне консультування, психолого-педагогічний, методичний супровід), за визначенням вчених, є: пошук спільного рішення разом із суб'єктом навчання; зміна спрямованості мотивації навчання; обов'язкове досягнення певної мети, яка забезпечує позитивний вплив на подальше професійне, особистісне зростання особистості).

Коучінг, на думку Т. Борової, є технологією професійного розвитку, професійного зростання особистості, та відміну від традиційних форм взаємодії (наставництво, менторство, тренінг, консультування) має в пріоритеті особистість, яка самостійно приймає рішення щодо методів, форм досягнення поставленої мети, та визначає ймовірні наслідки власної траєкторії розвитку тих чи тих значущих компетентностей (знань, умінь і навичок), якими необхідно оволодіти для забезпечення успіху в певній діяльності.

За В. Сидоренко, педагогічний коучінг, визначається як система «андрагогічних, акме-синергетичних принципів, прийомів», які гарантують вільний, керований розвиток внутрішнього та зовнішнього особистісного потенціалу учасників освітньої діяльності (В.Сидоренко, 2014: 2-3). Педагогічний коучінг як одна з технологій науково-методичного супроводу професійного зростання особистості передбачає вертикальну й горизонтальну структуру неперервного, систематичного й керованого освітнього процесу у вищій школі. Успіх впровадження технології педагогічного коучінгу досягається, на думку автора шляхом інтеграції освітньої, самоосвітньої, практичної, теоретичної, методичної діяльності учасників коуч-групи.

Успішність позитивного впливу складників коуч-технології на її учасників полягає в чіткому розумінні коучем (тренером) потреб, мотивів, вподобань, які є актуальними на момент того чи того рівня професійного зростання. Кожен суб'єкт коуч-технології є «активним, вільним, відповідальним у проектуванні, здійсненні та творчому реформуванні власного професійного розвитку (В.Сидоренко, 2014: 4).

На основі ретельного аналізу наукових потрактувань дефеніцій «коучінг», «коучінгова технологія», «коучінговий підхід», визначаємо поняття **«коучінговий підхід у професійно-мовленевій діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти»** як такий, що сприяє формуванню, розкриттю, вияву та вдосконаленню мовного та мовленнєвого потенціалу майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, підхід, сутність якого полягає у використанні технології суб'єкт- суб'єктної взаємодії викладачів вищої школи (коучів) та майбутніх вихователів ЗДО спрямовану на формування мовленнєвих знань, умінь і навичок, які становлять основу їхньої професійно-мовленнєвої діяльності, а саме: *комунікативні* (вміння спілкуватись українською мовою у навчально-мовленнєвих ситуаціях під час навчання, професійно-мовленнєвих ситуаціях в ЗДО з урахуванням норм мовленнєвого етикету; увиразнення власного (професійного, розмовного, усного, писемного, діалогічного, монологічного тощо) мовлення лексикою професійно-зорієнтованих культурно-значеннєвих текстів та на цій основі організація професійного спілкування з використанням засобів, які підвищують його ефективність, впливовість, дієвість); *когнітивні* (вміння орієнтуватись у нормативних документах, програмах навчання і виховання дітей дошкільного віку в ЗДО з розвитку рідного мовлення; *технологічні* (знання, володіння коуч-технологіями розвитку рідного мовлення дітей дошкільного віку; впровадження технології мовленнєвого коучінгу або технології коучінгу з урахуванням індивідуальних особливостей, емоційно-вольової сфери, комунікативного, мовленнєвого, комунікативно-мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку, що спрямована на розкриття

та вдосконалення мовного потенціалу дітей дошкільного віку); *проектно-прогностичні* (знання, вміння, навички планування різних видів роботи з розвитку мовлення дітей дошкільного віку із застосуванням коуч-технологій); *лінгвістичні* (знання мовних одиниць, їх правил, норм вживання в усному / писемному, розмовному / офіційному, діалогічному / монологічному мовленні; вживання в мовленні лексики професійно-зорієнтованої культурно-значенневої спрямованості; уживання в мовленні засобів виразності, образності, експресивності, емоційності, поетичності тощо); *оцінно-контрольні* (контроль, взаємоконтроль, оцінка, взаємооцінка власного мовлення та мовлення оточуючих (однолітків, колег, батьків, дітей дошкільного віку).

Вчені (О. Нежинська, В. Тименко) виділяють такі види коучінгу, як: лайф-коучінг, бізнес-коучінг, коучінг для керівників, коучінг лідерства, коучінг кар'єри, коучінг на робочому місці, коучінг спорту, коучінг освіти, сімейний коучінг, коучінг особистої ефективності. Вченими подано детальну класифікацію видів коучінгу: за стильовими ознаками (фрістайл-коучінг, процесуальний коучінг); за рівневими характеристиками змін (поведінковий, коучінг розвитку, трансформаційний); за кількістю учасників (індивідуальний, груповий, командний, сімейний, корпоративний); за форматом (очний, дистанційний, змішаний або змішаний); за інтенсивністю впливу (інтенсивний, екстенсивний); за періодичністю проведення (разовий, періодичний, довготривалий); за характером і метою розвитку (професійно-діловий, адміністративно-організаційний, особистісний, соціально-психологічний); за сферою використання (маркетинговий, кадровий, освітній, виробничий, усний, ілюстративний тощо (Нежинська, Тименко, 2017:26 – 35).

Оскільки предметом започаткованої наукової розвідки є впровадження коуч-технології у професійно-мовленнєвій діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в процесі освітньої діяльності педагогічних закладів вищої освіти, зосередимо увагу на термінуванні дефініції «мовленнєвий коучінг» та його основних характеристиках.

Поняття «**мовленнєвий коучінг**» трактуємо як цілеспрямований, керований, творчий, особистісно-зорієнтований процес, спрямований на: розвиток і максимальне використання мовленнєвого потенціалу майбутніх вихователів ЗДО; розробку індивідуальної траєкторії мовленнєвого розвитку студента, яка передбачає поєднання індивідуальних мовленнєвих здібностей із особистісними вподобаннями, переконаннями, навчальною метою, освітніми завданнями мовного розвитку та професійного зростання; пошук, теоретичне обґрунтування та експериментальну апробацію оптимальних педагогічних умов мовного розвитку в тій чи тій ситуації професійно-мовленнєвого спілкування; пошук і розробку найбільш ефективних форм, засобів, методів формування професійно-мовленнєвої компетентності майбутніх вихователів ЗДО; трансформацію мовленнєвих знань, умінь і навичок володіння мовою в різних ситуаціях спілкування (спілкування з батьками, спілкування з колегами, спілкування з дітьми дошкільного віку); підвищення мотивації до мовного самовдосконалення, освіти та самоосвіти; подолання мовних бар'єрів та факторів, що гальмують досягнення мети.

Мовленнєвий коучінг виступив однією з технологій психолого-педагогічного супроводу формування професійно-методичної спрямованості культуромовної особистості майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. тривалість і частотність коуч-сесій визначалась коучем (викладачем кафедри) та клієнтом (студентом). Мовленнєвий коучінг майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти відбувався впродовж 7 етапів. Розкриємо сутність кожного з них. Перший етап передбачав встановлення партнерських взаємовідносин між коучем (викладачем) та студентом (групою) (залежно від форми коучінгу). Другий етап передбачав спільне визначення завдань з удосконалення знань, умінь і навичок професійно-мовленнєвої діяльності і визначення шляхів формування професійно-мовленнєвої компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Третій етап передбачав з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між низькою мовленнєвою культурою майбутніх вихователів, мовленнєвим середовищем, мовним оточенням, в якому вони перебували (перебувають). Четвертий етап мав за мету визначення чинників, які сприяють досягненню кращого результату – підвищенню рівня мовленнєвої культури, увиразненню мовлення професійно-зорієнтованою лексикою, формуванню професійно-мовленнєвої компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. П'ятий етап мав за мету вироблення й аналіз форм, засобів, методів, прийомів, потенційних можливостей в мовному вдосконаленні, самовдосконаленні, вироблення оптимальних

шляхів підвищення продуктивності професійно-мовленнєвої діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Останній, шостий етап, передбачав побудову «Траєкторії мовленнєвого розвитку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти». Сьомий, заключний, передбачав обговорення термінів реалізації коуч-технології.

Основними структурними складниками мовленнєвого коучінгу майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти були: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний і рефлексивний компоненти.

Мотиваційно-ціннісний компонент передбачав: формування емоційно-вольової сфери (емпатія, свідомість, самосвідомість) мотивації в мовленнєвому розвитку, саморозвитку; готовності до подолання мовних бар'єрів в організації професійно-мовленнєвої діяльності у ЗДО. Когнітивний компонент полягав в організації коуч-сесій із студентами – майбутніми вихователями на основі оволодіння інформацією про ймовірний перебіг професійно-мовленнєвого зростання в умовах співпраці, творчого тандему учасників коуч-процесу. Діяльнісний компонент було побудовано на оволодінні учасниками коуч-технології (майбутніми вихователями ЗДО) знаннями, вміннями і навичками організації власної професійно-мовленнєвої діяльності (один чи в групі), формуванні знань, умінь і навичок структуруванні, протікання та контролю (само-, та взаємоконтролю) освітньої, самоосвітньої професійно-мовленнєвої діяльності. Рефлексивний складник передбачав формування у майбутніх вихователів знань, умінь і навичок корекції, самокорекції, аналізу, самоаналізу сформованості професійно-мовленнєвої компетентності; розвитку умінь оцінки, самооцінки, аналізу та самоаналізу, оцінки, самооцінки, взаємооцінки власної професійно-мовленнєвої діяльності.

Технологію мовленнєвого коучінгу було побудовано на засадах принципів: усвідомлення і відповідальності; принцип гнучкості; принцип партнерства; принцип ієрархічності розвитку тощо. Мовленнєвий коучінг включав такі види: за кількістю учасників (індивідуальний та груповий); за форматом (очний, дистанційний, скайп-коучінг, відео-коучінг); за періодичністю (довготривалий, періодичний); за характером та метою розвитку (особистісний); за сферою використання (освітній).

Основними завданнями мовленнєвого коучінгу майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (ЗДО) виступили: розробити індивідуальну траєкторію та процедурні аспекти мовного, мовленнєвого, комунікативного розвитку учасників коуч-процесу; забезпечити науково-методичний, психолого-педагогічний, методичний супровід формування професійно-методичної спрямованості культуромовної особистості майбутніх вихователів ЗДО, що гарантує максимальне розкриття та вдосконалення мовного потенціалу майбутніх вихователів ЗДО; теоретично обґрунтувати та експериментально апробувати педагогічні умови запровадження мовленнєвого коучінгу в закладах вищої освіти Півдня України; розробити критерії оцінки якості та ефективності мовленнєвого коучінгу (сформованість професійно-мовленнєвої компетентності майбутніх вихователів ЗДО: мовленнєва, комунікативно-мовленнєва, креативно-творча, мовленнєво-творча, когнітивно-народознавча, експресивно-креативна, мовленнєво-комунікативна, оцінно-рефлексивна компетенції).

Мовленнєвий коучінг було апробовано в експериментальній роботі зі студентами 1–4 курсів денного та заочного відділень. Індивідуальна траєкторія мовленнєвого розвитку розроблялася разом зі студентом в першому навчальному семестрі та підлягала коригуванню протягом освітнього процесу (1-4 курси) згідно з індивідуальними особливостями, власними потребами, наявністю чи відсутністю мотивації до мовленнєвого вдосконалення та самовдосконалення.

Перспективу подальших наукових розвідок вбачаємо у впровадженні технології мовленнєвого коучінгу в професійно-мовленнєвій діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Література

Борова Т. А. Коучінг – новітня технологія професійного розвитку науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу. *Наука і освіта. Науково-практичний журнал Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Одеса, 2007. Вип. 7. С. 33-37.

Використання коучингу в системі вищої освіти України. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць Ун-ту менедж. освіти НАПН України; редкол.: О. Л. Ануфрієва; голов. ред. В. В. Олійник. К. : АТОПОЛ ГРУП, 2015. Вип. 15 (28). С. 236–245.

Дауни М. Эффективный коучинг: Уроки коуча коучей (Effective Coaching: Lessons from the Coaches' Coach). М.: Издательство «Добрая книга», 2013. 288 с.

Дмитриева Е. Н. Возможности использования методов и приемов коучинга в профессионально-личностном становлении студентов. *Вестник ТГУ. Философия. Социология. Политология*. 2008. № 3 (4). С. 144-147.

Каннио С. Мастерство коучинга. Лучшие практики в бизнескоучинге монография. Лондон, Мадрид, Нью-Йорк, Мехико, Барселона, Монтеррей, 2012. 240 с.

Коучинг – інструмент особистого і професійного розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.lifecoach.com.ua/> (дата звернення: 01.02.2019).

Нежинська О. О., В. М. Тименко Основи коучингу: навчальний посібник. Київ; Харків: ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2017. 220 с.

Романова Г. М., Артюшина М. В., Слатвінська О. А. Педагогічні технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників: довідник. Київ: Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2015. 87 с.

Сидоренко В. В. Педагогічний коучинг як інноваційна технологія науково-методичного супроводу професійно-особистісного розвитку вчителя в системі післядипломної освіти. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*. Донецьк. 2014. № 3 (14). С. 13-19.

Уитворт Л. Коактивний коучинг. Изд-во: Центр поддержки корпоративного управления и бизнеса, 2004. 360 с.

International Coach Federation (ICF). – [Електронний ресурс] –Режим доступу: <http://www.coachfederation.org/ICF> (дата звернення: 01.02.2019).

Коучинговый подход в раскрытии и усовершенствовании речевого потенциала будущих воспитателей учреждений дошкольного образования

Руденко Юлия Анатольевна²

Государственное учреждение «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского», Одесса, Украина

Статья посвящена проблеме использования инновационных технологий в профессионально-речевой деятельности будущих воспитателей учреждений дошкольного образования, а именно коуч-технологии. Цель статьи – теоретическое обоснование необходимости, использования технологии коучинга в речевой подготовке будущих воспитателей, как одной из элементов методического сопровождения формирования их профессионально-методической направленности. Задачами научного исследования, выступили такие: определить содержание понятий «коучинговый подход в профессионально-речевой деятельности будущих воспитателей учреждений дошкольного образования», «речевой коучинг»; охарактеризовать основные структурные элементы речевого коучинга будущих воспитателей учреждений дошкольного образования. Понятие «коучинговый подход в профессионально-речевой деятельности будущих воспитателей учреждений дошкольного образования» определяем, как личностно-ориентированное взаимодействие преподавателей высшей школы и будущих воспитателей, направленное на формирование речевых знаний, умений и навыков (коммуникативные, когнитивные, технологические, проектно-прогностические, лингвистические, оценочно-контрольные). В статье дается определение понятия «речевой коучинг». Представлены этапы речевого коучинга, их

² доктор педагогических наук, доцент кафедры теории и методики дошкольного образования Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского»

содержание. Описаны основные структурные составляющие речевого коучинга будущих воспитателей (мотивационно-ценностный, когнитивный, операционно-деятельностный и рефлексивный) компоненты. Основными принципами речевого коучинга будущих воспитателей выступили: принцип ответственности; принцип гибкости; партнерский, иерархичности. В статье представлены виды речевого коучинга (индивидуальный, групповой, долгосрочный, периодический, личностный, образовательный, очный, дистанционный, скайп-коучинг, видео-коучинг).

Перспективу дальнейших научных разработок проблемы внедрения коуч-технологии в речевом развитии будущих воспитателей предполагаем в содержательном описании каждого этапа коуч-технологии

Ключевые слова: коуч, коучинговый подход, коуч-технология, будущие воспитатели, учреждения дошкольного образования, новая технология, речевой потенциал, речевой коучинг, профессионально-методическая направленность.

The coaching approach to the disclosing and improving of the future pre-school teachers' speech potential

*Rudenko Yuliia*³

State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"
Odesa, Ukraine

The article is devoted to the problem of using innovative technologies in professional speech activities aimed at the future educators of preschool education institutions, namely, coach-technologies. The purpose of the article is to substantiate theoretically the need of using coaching technologies in the speech training aimed at the future educators, as one of the elements constituting the methodological support for the development of their professional and methodological orientation. The tasks of the research were as follows: to determine the content of the concepts "the coaching approach in the professional speech activity of the future preschool educators", "speech coaching"; to characterize the main structural elements of the speech coaching intended for the future teachers of pre-school education institutions. The notion "the coaching approach in professional speech activities of the future preschool educators" is defined as the personality-oriented interaction of higher school teachers and future educators aimed at the formation of their speech knowledge and skills (communicative, cognitive, technological, project-predictive, linguistic, evaluative-controlling). The article provides a definition of the concept "the speech coaching". The stages of the speech coaching as well as their content are presented. The main structural components of the speech coaching aimed at the future educators (motivation- and values-centred, cognitive, operation- and activity-based, reflexive components) are described. The main principles of the speech coaching intended for the future educators were these ones: the principles of responsibility; flexibility; partnership; hierarchy. The article presents some types of the speech coaching (individual, group, long-term, periodic, personal, educational, full-time, distance, skype-coaching, video coaching).

The prospect of further scientific research of the designated problem dealing with introducing the coach-technology into the speech development of the future educators is seen in the detailed description of each stage of the coaching technology.

Key words: coach, coaching approach, coach-technology, future educators, pre-school education institutions, new technology, speech potential, speech coaching, professional-methodological orientation.

References

Borova, T.A. (2007). Kouchin – novitnya tekhnolohiya profesiynoho rozvytku naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv vyshchoho navchal'noho zakladu. [Coaching - the newest

³ Doctor of Pedagogy, Associate Professor at the Chair of Theory and Methodology of Preschool Education at State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"

technology of professional development of scientific and pedagogical workers of a higher educational institution]. *Nauka i osvita. Naukovo-praktychnyy zhurnal Pivdenoukrayins'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushyns'koho. – Science and education. Scientific and practical journal of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky.* Odesa, 2007. Vol. 7. pp. 33-37 [in Ukrainian].

Dauni, M. (2013). *Effektivnyy kouching: Uroki koucha kouchey (Effective Coaching: Lessons from the Coaches' Coach).* [Lessons from the Coaches 'Coach: Lessons from the Coaches]. M.: Kind Book Publishing House [in Russian].

Dmitriyeva, Ye.N. (2008). *Vozmozhnosti ispol'zovaniya metodov i priyemov kouchinga v professional'no-lichnostnom stanovlenii studentov.* [Possibilities of using coaching methods and techniques in the professional and personal development of students]. *Vestnik TGU. Filosofiya. Sotsiologiya. Politologiya. – Bulletin of the TSU. Philosophy. Sociology. Political science.* Vol. 3 (4). pp. 144-147 [in Russian].

International Coach Federation (ICF). Retrieved from: <http://www.coachfederation.org/ICF>

Kannio, S. (2012). *Masterstvo kouchinga. Luchshiye praktiki v bizneskouchinge monografiya.* [Coaching Mastery. Best practice in business coaching monograph]. London, Madrid, New York, Mexico City, Barcelona, Monterrey [in Russian].

Kouchynh – instrument osobystoho i profesiynoho rozvytku [Coaching - a tool for personal and professional development]. Retrieved from <http://www.lifecoach.com.ua/>

Nezhyns'ka, O.O. & Tymenko, V.M. (2017). *Osnovy kouchynhu.* [Fundamentals of Coaching]. Kyiv; Kharkiv: DISA PLUS LLC [in Ukrainian].

Romanova, H.M. & Artyushyna, M.V. & Slatvins'ka, O.A. (2015). *Pedahohichni tekhnolohiyi u profesiyniy pidhotovtsi kvalifikovanykh robitnykiv.* [Pedagogical technologies in the professional training of skilled workers]. Kyiv: Institute of Vocational Education and Training of National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian].

Sydorenko, V.V. (2014). *Pedahohichnyy kouchynh yak innovatsiyna tekhnolohiya naukovo-metodychnoho suprovodu profesiyno-osobystisnoho rozvytku vchytelya v systemi pislyadyplomnoyi osvity.* [Pedagogical coaching as an innovative technology of scientific and methodological support of professional and personal development of a teacher in the system of postgraduate education]. *Naukova skarbnytsya osvity Donechchyny. – Scientific treasury of education of Donetsk region.* Donetsk. Vol. 3 (14). pp. 13-19 [in Ukrainian].

Uitvort, L. (2004). *Koaktivnyy kouching.* [Coactive Coaching]. [in Russian].

Vykorystannya kouchynhu v systemi vyshchoyi osvity Ukrayiny. (2015). *Use of coaching in the system of higher education of Ukraine.* *Visnyk pislyadyplomnoyi osvity: zb. nauk. prats' Un-tu menedzh. osvity NAPN Ukrayiny – Bulletin of postgraduate education: Sb. sciences Un-th management works. education of NAPN of Ukraine.* Kyiv: ATOPOL GROUPS. Vol. 15 (28). pp. 236-245 [in Ukrainian].

Accepted: March 14, 2019

